

era morta quan la sonorització es va produir.

Quant a la terminació, es pot vacillar entre dues o tres alternatives, però per damunt de tot ni l'ibèric o ibero-basc de Catalunya era idèntic al basc, i per tant devia tenir terminacions de vegades molts semblants, d'altres cops un poc més diferents; ni el llatí vulgar tarraconense s'abstindria de donar als mots d'herència aborigen una terminació d'aspecte més llatí. Els detalls de l'ibèric pirinenc no els coneixem gens. Suposant que allà hi hagués, com en basc, la forma articulada *sutegi-a* 'el fogó, la llar (de terra)', bé podria ser que l'ibèric ho accentués *SÚTEGIA; altrament també és ben concebible que llatinitzant el mot, de *sutegi* o *sutegia* en fessin *SÚTEGA: partíriem d'aquesta base, amb pèrdua de la -g- intervocàlica com en *lleal, real*, l'antic *lliar* (*legar* > *lligar*), cast. *lidia* etc., d'on sortia primer *sútea —pèrdua majorment fàcil en fi d'esdrúixol— i després *sútia* quan *tèbea* > *tèbia*. L'alternativa *SÚTEGIA ja en ll. vg. tardà hauria perdut el re-duit -GJ a *ġ*, i ben aviat *súteia > *sútia*.

He pensat anys enrere en altres etimologies possibles, i me'n suggereixen una encara: seria possible un ll. vg. *SŪBTIDA derivat de SŪBTUS 'sota'? No ho crec pas: el sufix -*idus* formava adjs. en llatí antic (i el femení s'hauria pogut substantivar), però són adjectius derivats d'un radical verbal: *timidus* de *timere*; *aridus*, *lucidus*, *tepidus*, *lividus*, *pallidus*, *avidus*, *humidus* corresponen a *areo*, *luceo*, *tepeo*, *liveo*, *palleo*, *aveo*, *humco*, no vénen pas d'adverbis i ni tan sols de noms; altrament és un tipus de derivació que ja estava completat i esgotat abans de l'era cristiana, no n'hi ha neo-formacions, i menys en el ll. vg. tardà. Fonèticament: metafonia *o* > *ú*? No, i això tanca de cop, car en un *sótea < *SŪBTIDA no hi ha metafonia possible, i més tard, en el temps bastant modern en què *tèbea* passà a *tèbia* la metafonia ja no existeix en català (no és el cas de *núvia* NOVIA, on ja hi havia -*ja* en llatí vulgar).

Notem que, ni si hi hagués existit una variant de *sútia* amb *ó*, no fóra objecció seriosa contra l'etimologia a base de *sutegi*: tenim tota mena d'indicis que l'ibèric ni el basc no han conegut distincions de quantitat vocàlica; per les etimologies toponímiques de MzPi, ja es va veure que de ERR ibèric el nostre llatí solia fer-ne *ĕ*, per d'altres (com les dels noms cerdans en -EGIA) s'ha vist que altres vegades se'n feia *ē* de la E ibero-basca (*Saneja* = *etxe-n-egi-a*, *E(n)veig* = *ib-egi*), i que una cosa semblant passa en la sèrie *o/u*; si d'una vacil·lació així ve el duplicat *su-carrer*/SOCARRAR no ho sé; però en tot cas, que en un compost com el nostre hi hagués duplicat *sy/sy* és una fàcil possibilitat.

Cercant, jo havia pensat en el nom germànic del 'sutge' (que ve dels focs i fornals): ags., b.-al. mj. i esc. ant. *sót* (angl. *soot*): es podria postular un gòt. *sótigs 'sutjós' a base de l'ags. *gesótig* «grimy, dirty», amb un femení *sótigō '[fossa] sutjosa' o '[pila] sutjosa'? És molt incert que *ó* es pogués admetre en un cas així en el vocalisme gòtic, i els fets lexicals i semàntics donarien una base molt menys neta. Però ho

descarto sobretot, perquè per a un terme de bosques pirinencs, ni una formació del llatí arcaic ni un germanisme no tenen cap versemblança.

En tot cas pre-romà. I en aquest terreny el caràcter incompletíssim dels nostres coneixements no permet negatives rotundes com en els dos camins anteriors: cal deixar aquí el llibre obert per als nostres seguidors. ¿Potser un derivat del *TSQTO-* pre-romà (probablement proto-mediterrani) a què hem arribat com a ètimon de *SOT*? Justament aquella forma *sótia* que hem vist incerta però deductible del doc. ross. de 1396 podria dur-nos cap aquí; sense, però, dissuadir-nos gens de SUTEGI, pel que hem dit de la U ibèrica. Llavors les vagues possibilitats pre-romanes ens deixarien imaginar un sufixat o amplificat *SQTTIA; la metafonia, essent una *o* oberta no sembla gaire fàcil, i el que verament sembla és que essent això una base pre-romana s'hauria d'esperar palatalització de -TTI- en *ç*, no pas -*tia* català. Potser conservació intacta de la -TT- per influència de *sot*, o bé postular un *SOTTE-LA o -*o*-IA (cf. COSSI). Ja és molt postular...

Hi ha semblança amb el lit. *šūtis* 'munt de pedres o llenya' (l'altra traducció que en trobo, adjuntada amb «Haufen Steine oder Holz», a saber «Holzstoss» tant pot significar 'foguera' com 'pilot de llenya'), mot que té altra família bàltica i més parentela indoeuropea; vindria *sútia* d'un dialecte sorotàptic, resposta al mot lituà, passant de 'pila carbonera' a 'clot carboner'? A part de la dificultat més gran per la banda semàntica, morfològica etc., ho descarto perquè la *š* leto-lituana correspon a *ķ* indoeuropea, scr. *ç* etc., i tots els indicis són que el dialecte sorotàptic pertanyien a l'indoeuropeu de *centum* i no al de *satəm*, per tant hi esperaríem *kū*. També ens el recorda el grup epigràfic i numismàtic de *Sutticus*, *Suticcus*, *Sutugio* (Holder, s. v.; *Top. Hesp.* II, 304; Whatmough, *Dial. of Anc. Gaul*), però essent NPP o teònims anem massa a les palpentes sobre el significat. Atinguem-nos al fet palpable ibero-basc.

¹ Es creu que en basc sigui manlleu del cèltic, on hi ha *tegia* i en cèltic continental, sobretot *attegia*, veg. Schuchardt, *Museum* x, 395, que suposa que Juvenal (en encomanar «dirue Maurorum *attegias*»), confonia els moros amb els ibers. N'hi ha algunes supervivències en dialectes romànics: *tezza* «capanna, tugurio, fenile», en el Trentí i el Friül, i també (sobretot en NLL) en els dominis lombard i venecià (Flechia, *Mem. Accad. Lincei*, 1878, 612); Gardette crida l'atenció sobre Forez *atoï* «cabane roulante que le berger traîne avec lui», prov. alpí *atèi*. llem. i reig. *tèi*, Var (*a*)*toi* «cerceuil» (VRom. IX, 185). Whatmough interpreta un *Tegeððus* epigràfic (< *TEGESOS) com 'habitant de cabana' (*Dial. Anc. Gaul*, p. 127). —² Amb altres amplificacions: en lloc de -TT; amb zero: letó *šáva*, gr. *κῶφος*; o amb -N-: lit. *šūšnis* 'pila, munt', scr. *čuná* 'botinflat', lit. *šauñús*, Pok., IEW, 594.

Sutil, sutilesa, V. *subtil* *Sutinya*, V. *destinya*, i cf. *tege*ll